

השולח פרק רביעי גימין

ל"א

עין משפט נר מצוה

בא א מיי פ"ו מהלכות
ערכין הל' כ סג
עין קל:
בא ב מיי פ"ה מהלכות
מעילה הל' י:
בא ג מיי פ"ה מהל'
טוען הל' ד סג
עין פ"ה טו"ש ח"מ סימן
ל"ה סעף ב:
בא ד מיי פ"ה מהל'
מעילה הל' י:
ע א מיי פ"ה מהל' וכויה
הלכה ח סג עין פ"ב
טו"ש ע"ד ס"י רסו
סעף פ"ה וטו"ש ח"מ ס"י
ערה סעף כט:

תורה אור השלם

1. והתחלתם אתם
לבניכם אתריכם לרשת
אתהו לעלם ברהם
תעבדו ובאחיכם בני
ישראל איש באחיו לא
תדרה בו בפרך:
ויקרא כה מו

פסקי ר"ד

וכן אמר עולא א"ר יוחנן
המפקיר עבדו יצא לחירות
וצריך גט שחרור איתיה
ר' אבא לעולא גר שמת
ובבבוי ישראל את נכסיו
והיו בהן עבדים בין
תעבדו בין קטנים קנו
עצמן בני חורין אבא
שאל אומר גדולים קנו
עצמן ב"ח קטנים קנו
המחזיק בהן זכה וכי מי
כתב גט חירות לאלו: אמר
רב נחמן קסבר עולא עבדו
דגרי כאשתו מה אשתו
ושלחת בלא גט אף
עבדיו משתלחים במיתה
בלא גט פי' אין הפקר
דלאחר מיתה דומה
להפקר דמתים דעבד
איתקש לאשה דגמרי לה
לה דכתבי או חופשה לא
נתן לה וכתבי וכתב לה
ספר כחיות מה אשה
איהו יוצאה מתים בלא
גט ולאחר מיתה יוצאה
ה"ה הכי נמי עבד: אי הכי
ישראל נמי אמר קיא
והתחלתם אותם לבניכם
אחריכם אבל גר שאין לו
יורשים יוצא במיתת רבו
א"ר יעקב בר אידי אריב"ל
הלכה כאבא שאל דאמר
קטנים כל הקודם בהן זכה
שארין להן די לזכות
בעצמן: ור' חייא בר אבא
א"ר יוחנן אין הלכה כאבא
שאל והלכתא כאבא
שאל דהכי אמרי' בפ"ק
דקידושין (כב): רב יהודה
הנדראה גר שאין לו
יורשים הוה חלש על מר
וטרטא לשוילי ביה חזייה
דתקף ליה עלמא טובא
אמר ליה לעבדיה שלוף לי
מסנאי ואמטינהו לנו
ביתאי איכא דאמרי גדול
הוה זה פירש למיתה וזה
פירש לעבדות ואיכא
דאמרי קטן הוה וכאבא
שאל דאמר קטנים כל
המחזיק בהן זכה:

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו
דערכין (דף טו). האומר ערך כלי עלי נותן דמיו כר"מ וכן בפ'
האומר משקלי עלי (דף סג). דתנן ערך ידי ורגלי עלי לא אומר כלום ואמר
רצ עלה נותן דמיה ומפרש לר"מ אליבא דר"מ קאמר וליה לא סבירא
ליה ואע"ג דבסוף פ"ק דסנהדרין (דף
טו). גבי הערכין המטלטלין מפרש רב
באומר ערך כלי עלי כר"מ לא סבירא
ליה הכי וכי האי גוונא אשכחן בריש
אלמנה נונית (פמזות דף טו). דצני
למימר טו' שמואל דהניזונת מן וכאנשי
יהודה אע"ג דבסוף נערה שנתפתמה
(שם טז). אמר שמואל הלכה כאנשי
גליל: **עבדא במקרקעי דמי**.
ולכן אין מועלים בו דאין מעילה
במחזור דבפ' ההנהה (מעילה יח):

קטנים כל המחזיק בהן זכה

בהן: דאין להן די
לזכות בעצמן וכן בפרק מי שמת
(ב"ב קטו): גבי פלוגתא דרובין לקטן
ואין זכין לגדול^א ואע"ג דאית ליה
זכיה דמנייהא דלאמרינן דניזוקין
לקטן טו': היינו מדרבנן מפני דרכי
שלוש והכא לא שייך ההוא טעמא
וא"ת דפרק לולב וערבה (סוכה מו):^ב
אמר לא ליקמי איניש לולבא לניוקא
דנייט ראשון דינוקא מקמי קמי אקניי
לא מקמי וליכא למימר דהתם דפיקח
כגון לרור וזרקו אגוז ונטלו דהא
בפ"ק דקדושין (דף כג): דההוא עובדא
דא"ל שלוף לי מסנאי משמע דהוה בו
דעת וקאמר התם איכא דלאמרי קטן
הוה וי"ל דדעת אחרת מקנה אותו
שאני טו': **ולבי מי כתב גט שחרור**
דאלו. אלמא לא צני גט להמירו צנת
חורין והיינו כשמואל דאמר מי שאין
לו רשות רבו עליו אינו קרוי עבד
וטעמא דלצא שאלו קטנים דחשיב
רשות רבן עליהן כיון שאין להן
די בעצמן^ג:

אל"מא אמימר ב"ר וא"ת מאי
אמר הכי כ"ש דלשמואל
תקשי דלמימר וי"ל דהא לא קשיא
ליה משום דשמואל תנאי היא בפרק
החולץ (פמזות מת). ובפרק צמרל דניזר
(דף קסג): אלבל הא קשיא ליה אי אמאי
דלמימר דלא כר' יוחנן רביה ולמי
נמי לא מני למיפרך ללאמימר
מדרבנן י"ל דלצא שאלו דאיהו מוקי להו
כההוא תנא דאית ליה דשמואל אלבל
איהו סבר כההוא תנא דפליג עלייהו
וסבר דלדידיה ריבין גט שחרור ואין
לו תקנה:

הלכה כאבא שאול. אומר ר"ת
דהלכה כריב"ל לגבי רבי
יוחנן כדמוכח בפרק צמרל דמגילה
(דף סו). דאמר כוותיה דרב פפי
מסתברא דאמר ריב"ל צית הנכנסת
מותר לעשותו צית המדרש ואע"ג דר'
בפירוש

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו
(ערכין דף טו). המעריך פחות מכן חדש ר"מ אומר נותן דמיו דלדס
יודע שאין ערך לפחות מכן חדש וגמר ואמר לשם דמים הכא נמי יודע
שאין עבד ראו לא להקרבא ולא לצנין וכיון דבלשון הקדש אקדשה
גמר דבעתה להקדיש דמיו ולומר דמיו
עלי: **אי אמרם בשלמא ר"מ היא**.
וטעמא לאו משום מקדיש סתם שיקדיש
לימכר אלל משום דאין מוציא דבריו
לצטלה הוא וכמו שאמר דמיו עלי ויש
להן עליו מעות היינו דחייב לתת דמים
דלדס יודע שאין גופו קדוש ואמר לשם
דמים: **אלא אי אמרם רבנן**. וטעמא
משום דמקדיש סתם דבר שאין ראו
לגופו הקדישו לדמיו לימכר: **בשלמא**.
בעבד איכא למימר סתמיהא לדמים
קאי וה"ק הרי הוא קדוש לימכר אלבל
צממנו מי איכא למימר שיהא קדוש
לימכר וכי יש דמים לצן חורין ומה
מכירה יש בו אלל ר"מ היא ולא
דמשמע מלחא לדמי אלל מתוך שאינו
מוציא דבריו לצטלה גמר בצלו ואמר
דמי עממי עלי והיינו דאמר הריני
הקדש שמיין אותו כעבד ולא שימכר
וגבי עבד נמי אין רשות הגזרין עליו
אלל מעות יש להן על הצעלים:
לימא כסנאי. מקדיש עבדו קדוש או
לא קדוש: **מועלין בשעריו**. דוקא
נקט ולקמיה מפרש לה: **אלא דכולי**
עלמא קדוש. לימכר לדמיו: **אין מעילה**
בקרקעות. דגמרינן מעילה חטא
חטא מתרומה מה תרומה בתלוש
אף מעילה בתלוש צמס' מעילה
(דף יח): **וצת"כ"ס**: כגוזו דמי. ואינו
מחזור לקרקע: **יש דברים שהם**
קרקע. מחזורין לקרקע: **ואינן**
קרקע. דקיי"ל^א אין נשבעין על
הקרקעות ועל גפנים הללו נשבעין
צדוקת מקנת הטענה: **מסרתי לך**.
לשומר בקרקעי: **אפילו סימא**. הא
דקתני הכא אין מועלין בשעריו כר"מ
היא: **אשנתי משנת**. הלכך לאו כגוזו
דמי דעדין ריבין לחירות: **לא**
שמעתי דרב. המפקיר עבדו יאל
לחירות: **אמר רב הכי**. צתמיהה.

גליון הש"ס

גב' בר סבר כגוזו דמי.
ע' מדיס ד' סה ע"ב ומר
דף גא ע"ב:

מוסף רש"י

בדברים שהם
בקרקע ממוכרם
לקרקע ואינן בקרקע.
אלל מטלטלין (סנהדרין
טו) ושבעין עבדו קדוש או
(שבועות כב). ר"מ
מחייב. טענה ב"ח (פ'
לישע על השאר שיהיה
מקנת הטענה אע"ג דאין
נשבעין על הקרקעות,
כדלפינן בשבועת הידויס
(מש). הכא כיון דאין צריך
לקרקע דעדות לניכר
הן כדמיו ר' יוסף בר
מינה לפלוגמיהן כפלוסות
דמיו ושבעין (סנהדרין
טו). הרי הוא בקרקע
ואין נשבעין עליו (ב"ח
פ'). אבל הכי שפיר,
כמה דקאי אשבוחי
משבח. הלכך אפילו ר"מ
נשערי כרבנן סבירא ליה
(סנהדרין טו). קטנים כל
המחזיק בהן זכה בהן.
אפילו לאמר נתן
(ג). אין לו תקנה. אפילו
בשטר (קטן טו).

מוסף תוספות

א. וטעמא משום הגדול
יש לו די לזכות לעצמו.
אבל קטן שאין לו די
לזכות לעצמו וזכין
בעבורו. רש"י.
ב. אשכחן וכו' דאית
להו וכויה. מוס' הל"ט.
ג. ורבנן סביר דקטנים
כבר זכו בהם שמים. מוס'
הל"ט. ד. ומיהו ר"ת
בעצמו היה דוחה דהא
דפליג ר' יוחנן התם
דאמר 'את הבית הגדול'
בית שמגדלין בו תפלה,
אף שמגדלין בו תפלה
קאמר, להכי מיהו מרבי"ל
דלרב פפא דאמר איכא
לא הוה לא כריב"ל ולא כר'
יוחנן. מוס' חולין א'. ד"ה
אמר רבא.

גט עבדו נמי לא צני גט: א"ה. ישראל שמת נמי לא
זכו בניו בעבדיו דהא כאשתו הס: **המפקיר עבדו**. דתו
ליכא נחלה לצניו: **ומס**. לא ליצעי גט שחרור להפקיע אסורו דהא מית ליה וצניו לא זכו בהן מעולם: **אין לו תקנה**. כדמפרש
לקמיו' דכיון דהפקירו פקע ממוניה מיניה ואסורא הוא דפש לצעלים עליהן וכי מיית אין זו ירושה להוריס לצניו הלכך אין לו מי שימירנו בגט:

בפירוש